

2. Vrienden genoemd

Door het gebruik van het woord “vriend, kameraad” in de passages bij Matteüs die we bekeken hebben, moeten we in de eerste plaats begrijpen dat Jezus daar het antwoord aan de orde stelt dat Hij ontvangt op het aanbod dat Hij is komen presenteren aan de wereld. In deze evangeliepassussen denkt Jezus in de eerste plaats aan het teleurstellende antwoord van het volk van Israël op zijn komst, maar nu geldt dit voor ieder van ons, voor de komst van Christus naar ieder van ons en voor de oproep die Hij persoonlijk tot ons richt. Datgene wat Jezus uitdrukt in de drie parabels – van de kwajongens die muziek maken en zingen en geen reactie krijgen, van de arbeiders die mopperen over de vrijgevigheid van de landheer en van de genodigde die naar de bruiloft gaat zonder bruiloftskleed – realiseert zich zo werkelijk wanneer Judas, een van de apostelen, Jezus verraadt, Hem kust om Hem aan te geven en dan Jezus hoort zeggen: “Vriend, waartoe ben je gekomen?”

Judas representeert hier iedere persoon die de oproep van Christus afwijst, die haar afwijst in de eerste plaats in haar totale belangeloosheid, als gave, als voorrecht, als voorkeurlijke. De oproep om Christus te volgen, de oproep van onze roeping en in de eerste plaats de oproep van ons doopsel, is voor ieder van ons, nog voor het een engagement is, een genade, een gave, het is een gave van Christus aan ons leven, het is een gave die Hij ons schenkt, en het is de gave die Hij van zichzelf maakt, dat wil zeggen de gave van zijn aanwezigheid, van zijn vriendschap, van zijn gezelschap, van de schoonheid om met Hem samen te zijn. Geroepen zijn om Jezus Christus te volgen is een oproep om met Hem samen te zijn bij iedere stap van het leven. Het is de oproep de gave van de aanwezigheid van Christus te aanvaarden bij iedere stap, en dit is het grootst denkbare voorrecht, een immens grote en eeuwige gave. Een grenzeloze trouw is het enige juiste antwoord op de genade geroepen te zijn door de Heer.

Daarom begrijpen we dat, wanneer Jezus zegt: “Vriend, waartoe ben je gekomen?”, de term “vriend”, hier niet, zoals in de andere passages van het Matteüsevangelie enkel duidt op een contractuele relatie, of op regels die onderhouden moeten worden: in de mond van Christus duidt deze term op een echte en diepe vriendschap. In de mond van Jezus, en gericht tot één van zijn leerlingen, iemand die Jezus persoonlijk heeft uitgekozen om bij Hem te blijven, is deze term niet langer formeel, hij drukt werkelijk de voorkeurlijke uit van Jezus voor Judas. En Jezus spreekt dit woord uit als ultieme poging om Judas te herinneren aan deze liefde, aan deze vriendschap. Jezus confronteert Judas met wat hij werkelijk aan het verraden is, wat hij aan het overleveren is aan de vijanden van Jezus en aan Gods vijand nummer één: de Satan.

Door aan deze aanspreking “vriend” de vraag “*ad quid venisti?* – waartoe zijt gij gekomen?” toe te voegen, nodigt Jezus Judas uit om zijn intenties te heroverwegen, zijn beslissing, zijn keuze, zijn gevoelens, kortom: Hij nodigt hem uit om zijn eigen

vrijheid opnieuw in handen te nemen, om het bewustzijn te herwinnen van zijn vrijheid in het licht van zijn roeping als vriend van Christus.

Dit is een fundamenteel punt voor iedere christelijke roeping. Daarom neemt Benedictus het in de Regel op precies daar waar het in hoofdstuk 60 gaat over de roeping van een priester die zich geroepen voelt om monnik te worden, om in het klooster te leven. Het is alsof deze priester wil intreden in de tuin van Getsemane om samen met Jezus en zijn leerlingen een leven te leiden van intieme vriendschap, van gebed, van relatie met de Vader, maar ook van bekoring, van strijd om samen met Hem tot het uiterste trouw te blijven aan de wil van de Vader om de wereld te redden, door met Christus het kruis op de nemen en Hem te volgen.

Deze priester voelt zich hiertoe aangetrokken, aangetrokken tot deze diepe en wezenlijke dimensie van ieder christelijk leven, die het klooster zou moeten helpen te beleven met een grotere trouw en standvastigheid. Het gaat er niet om in te treden in de tuin van Eden voor de zondeval, maar in de tuin waar de relatie met Jezus geroepen is Hem te volgen tot in de diepste gevoelens van zijn hart dat bedroefd is maar ook brandend van liefde voor de Vader en voor de gehele mensheid die nood heeft aan redding. Alleen als hij dit verlangt, als hij zich hiertoe aangetrokken voelt, heeft het zin dat een priester, evenals iedere andere persoon die zich geroepen voelt tot het kloosterleven, vraagt om toegelaten te worden in de monastieke gemeenschap.

De vraag die de Regel hem stelt, is dus heel aangrijpend: "*Amice, ad quid venisti?*". Ze nodigt ons uit onze intenties te onderzoeken in het licht van de vriendschap met Christus. "*Ad quid venisti?*" zou vertaald moeten worden als: "Waartoe ben je gekomen? Met welk doel van je gekomen? Met welk streven ben je hier?"

Wij denken dat "perché (waarom)" duidt op de oorzaak, die voorafgaat aan een zaak of aan een handeling. Maar eigenlijk duidt het voorvoegsel "per (voor)", samengevoegd met "che (wat)" eerder op de reden, het doel waarvoor iets bestaat of gedaan wordt. Dat is de letterlijke vertaling van *ad quid*. "*Ad quid venisti?*" zou vertaald moeten worden als: waartoe ben je gekomen, met welk doel ben je gekomen? Maar door er de aanspreking "vriend" aan te laten voorafgaan, is het alsof Jezus Judas een retorische vraag stelt, want het antwoord van Judas is al lang duidelijk: Judas is gekomen, hij is daar, hij kent Jezus, hij kent die tuin, hij kan Jezus kussen en dus kan hij Hem verraden *precies omdat Jezus hem zijn vriendschap heeft aangeboden, omdat Jezus hem geroepen heeft tot vriendschap met Hem*.

De vriendschap van Christus vraagt om wederzijdse vriendschap, het is een liefde die vraagt om wederliefde. Ook als hij gekomen is om Hem te verraden, is Judas gekomen, is hij bij Jezus, precies omdat hij geroepen is en aangetrokken is door de vriendschap van Christus en door de diepe verbondenheid die deze vriendschap aanbiedt en vraagt. God heeft geen spijt over de vriendschap. Jezus blijft tot in eeuwigheid trouw aan de vriendschapsrelatie die Hij ons is komen aanbieden. En als wij ze weigeren, als we Hem verraden, dan zal onze vrijheid tot in eeuwigheid als het ware verschroeid blijven door de afwijzing van de oneindige liefde van God.

Als er een eeuwige verdoemenis bestaat, dan kan dat niets anders zijn dan een eeuwig berouw om het niet aanvaarden van een oneindige liefde. De hel bestaat in het vluchten voor de liefde van God waartoe we aangetrokken worden vanaf het ogenblik van onze schepping.

Benedictus houdt eraan hier en op deze manier dit woord van Jezus tot Judas aan te halen om ons te doen begrijpen dat voor hem onze roeping samenvalt met ons antwoord op de oproep van Christus om zijn vrienden te zijn. En het is alsof hij ons suggereert altijd grondig te verifiëren hoe we onze roeping beleven, een verifiëren dat erin bestaat toe te laten dat Jezus ons vlak in het gezicht, misschien midden in een moment van verstrooidheid of van ontrouw, of zelfs van verraad zoals bij Judas, de vraag stelt: "Mijn vriend, mijn geliefde, waartoe ben je hier gekomen?" De heilige Bernardus onderwierp zichzelf altijd, van zijn noviciaat af, aan deze verifiëring, om ze later ook voor te stellen aan zijn broeders: "*Bernarde, Bernarde, ad quid venisti?*" – Bernardus, Bernardus, waartoe ben je gekomen?", en zodoende nam hij zowel het Evangelie als de Regel ernstig.

Het is betekenisvol dat Willem van Saint-Thierry, wanneer hij dit vertelt in het eerste Leven (*Vita Prima*) van Bernardus, deze verwijzing naar de vraag van Jezus aan Judas in verband brengt met de grote bijbelse roepingsverhalen waarin God tweemaal de naam uitspreekt van de persoon die Hij roept, als het ware om te benadrukken dat Hij hem of haar oproept tot een bekering, tot een nieuw leven. Het moge volstaan hier te denken aan de roeping van Abraham, van Mozes, van Samuël, van Martha of van Saulus van Tarsus (cf. Gen 22,11; Ex 3,4; 1Sam 3,10; Lc 10,41; Hnd 9,4).

Wat wil dit zeggen? Het wil zeggen dat we het onderzoek naar hoe we leven, hoe we gaan en staan, steeds moeten doen met de oproep van de Heer in gedachten, het moment waarop we ons hebben horen roepen bij onze naam, wij en niet iemand anders. We kunnen ons geen juist oordeel vormen over hoe we ons leven leiden als we ons niet laten verlichten, of misschien zelfs doorwonden, door de oproep van God om te blijven in zijn vriendschap, om graag zijn wil te doen, om met vreugde zijn pad te volgen en zijn leven te leven.